

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos IV. — Izdan in razposlan dne 17. februarja 1870.

11.

Dopustno pismo od 6. decembra 1869,

za delo in rabo lokomotivne železnice od Zabrega na Šumberg v Sobotin.

M i F r a n c J o ž e f P r v i , po milosti Božji cesar avstrijski;

apostolski kralj ogerski, kralj česki, dalmatinski, hrvaški, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski; nadvojvoda avstrijski; veliki vojvoda krakovski, vojvoda lotarinški, saleburški, štirski, koroški, kranjski, bukovinski, gornje-sleški in dolnje-sleški; veliki knez erdeljski; mejni grof moravski; pokneženi grof habsburški in tirolski itd., itd., itd.

Ker so stavbe podvzetniki bratje Klein zaprosili, da bi se jim podelilo dopuščenje (koncesija), delati in uživati lokomotivno železnico od Zabrega na Šumberg do Sobotina, našli smo za dobro, z ozirom na občno koristnost tega podvzetja (započetja), imenovanim prosilcem na podlogi postave od 20. maja 1869 (Drž. zak. št. 82 ex 1869) o prostosti od davkov za nove železnice to dopuščenje podeliti tako le:

Člen 1. Podeljujemo koncesionarjem pravico, narediti in uživati lokomotivno železnico od Zabrega, zvezavši jo z Olomuško-Trebovskim krilom družbe avstr. državne železnice, na Šumberg (Mährisch-Schönberg) do Sobotina k tamkejšnjim fužinam.

Člen 2. Cesta sama in nje uredba za vožnjo naj se naredí po načrtu na drobno ustanovljenem, ki ga je ministerstvo za trgovino potrdilo.

Zlasti se je pri delanju železnice ravnati po zahtevah ministerstva za trgovino in po obstoječih občnih stavbenih in policijskih predpisih.

Prenaredbe v načrtih so pridržane odobrenju državne uprave, če bi se po tem, kar tehnični pregled in politični po §. 6 postave za dopušcanje železnic *) zapovedani obhod ceste pokaže, vidile potrebne za javno občenje in za varnejši obstanek ceste, kakor tudi za izpolnitev postavnih določeb.

Če bi se pri izpeljevanju dela iz ozirov na stavbeno ekonomijo ali na službo pokazalo, da se mora ali da je koristno odstopiti od železničnega črteža ali od načrtov na drobno ustanovljenih, — s čimer se pa v čl. 1 določena mer železnice ne sme predrugčiti, niti se sploh smejo razmerja glede na lego in mer obrniti na slabše, — mora se za tako predrugčbo tudi izprositi potrjenje od državne uprave.

Spodnje delo te železnice sme se narediti samo za eno kolejo.

Državna uprava ima pravico takrat zahtevati ondi, kjer se ji bo zdelo potrebno, da se napravi spodnje delo za drugo kolejo in ta koleja naredi, kadar bo letni sirovi dohodek skozi dve leti zaporedoma 140.000 gld. v srebru na miljo presegal.

Koncesionarji se zavezujejo zarad porabe kolodvorov že obstoječih ali dopuščenih železnic na stikališčih njihne ceste, kakor tudi o uredbi službe pri prehodu z ene na druge železnice skleniti dogovor z dotičnimi upravami. Troške za potrebna razširjavna dela na tujih kolodvorih bodo nosili koncesionarji.

Državni upravi je pridržana pravica, če bi se dorazumenje ne doseglo, postaviti pogoje za vzajemno porabo voz domačih sosednih železnic in za dopeljavo rudniških in drugih železnic po lastni potrebi v to železnico.

Člen 3. Koncesionarji se zavezujejo, da bodo delo koncesionirane železnice v treh mesecih od dne podeljenega dopuščenja začeli in v dveh letih dalje dodelali in dodelano železnico občni službi izročili.

Če bi državna uprava zahtevala, morajo koncesionarji izpolnitev te dolžnosti zavarovati ter položiti 50.000 gld. a. v. za kavecijo.

Ta kavecija se mora odšteti v gotovini ali pa dati v borsnih papirjih po kursu ali v bankovnih meñicah, pa se bo vrnila, brž kakor se izkaže, da se je na delo te železnice potrošilo 200.000 gld.

Spisi in pisma o tem povodu narejena uživajo prostost od pristojbin in štemplja.

Člen 4. Koncesionarjem se za izpeljavo koncesionirane železnice dodeljuje pravica razlastitve po določi dotičnih postav.

Ista pravica sme se dodeliti koncesionarjem zastran železnocestnih kril do posameznih obrtnišč, o katerih bi državna uprava spoznala, da so koristna za javni interes.

Člen 5. Koncesionarji se imajo pri delanju koncesionirane ceste in pri rabi iste držati tega, kar ustanovljuje pričujoče dopustno pismo, kakor tudi tega, kar velevajo na to stran dane postave in ukazi [zlasti postava za dopušcanje železnic od 14. septembra 1854, in reda za vožnjo po železnicah od 16. novembra 1851 **)], in tako tudi postav in ukazov, ki bi se v prihodnje utegnili izdati.

Člen 6. Koncesionarji imajo tedaj zlasti zastonj voziti pošto in poštno postavljenec po predpisu §. 68 omenjenega reda za vožnjo po železnicah, in poštna uprava ima oblast za vozovlak, ki od končnih postaj vsak dan odrine, določiti, kdaj ima oditi in kako hitro ima voziti med tema končnima postajama tje in nazaj.

*) Državnega zakonika od l. 1854, št. 238.

**) Državnega zakonika od leta 1852, št. 1.

Kolikorkrat bi poštna služba zahtevala več kakor en voz z osem kolesi ali dva čveterokolesna vozá, dobé koncesionarji za vsak voz, ki ga več dado za ta namen, odškodnino na miljo, ki se ustanovi dogovorno v pravšni ceni.

Če bi poštna uprava našla za dobro, na koncesionirani železnici vpeljati ambulatno pošto, kakoršna že obstoji na drugih avstrijskih železnicah, morajo koncesionarji namesti navadnih voz z osmimi ali štirimi kolesi brez vračila napraviti in vzdrževati za to potrebne osmo- ali čveterokolesne vozove za poštno ambulanco narejene po zahtevi poštné uprave.

Za opravljanje poštné službe v postajah, kjer se pisma prejemajo in kjer se izročajo, mora se pripravna poštna pisarnica v železničnem poslopju zastonj prepustiti, in če bi na to stran bilo še večih potrebščin, naj se napravi poseben dogovor.

Dalje imajo koncesionarji dolžnost, poštné pošiljke — ki nimajo denarne vrednosti — in katerih ne spremlja noben poštni uradnik ali služabnik, brez posebnega poročila na dotične postaje odpravljati in ondi jih izročati.

Pisma, ki si jih glede na upravo železnice železnično ravnateljstvo (upravno svetovalstvo) in pa organi njemu podložni ali ti organi med sabo pošiljajo, smejo se na dotičnih kosih ali daljavah te železnice odpravljati po železničnih postavljenicah.

Člen 7. Koncesionarji imajo dolžnost, upravi državnega telegrafa napeljavo telegrafov poleg železnice na železničnih tleh brez posebnega povračila dopustiti. To da telegrafska uprava se mora s koncesonarji domeniti zastran mesta, kje ima napeljava iti.

Dalje morajo koncesionarji brez posebnega plačila prevzeti varovanje telegrafske napeljave po železničnem osebju.

Nasproti pa imajo koncesionarji tudi pravico žice (drát) za železnični telegraf pritrjevati na kole državnega telegrafa.

Železnični telegraf, če državna uprava zastran državnih poslanic (depeš) drugači ne zapové, in zastran privatnih ničesar ne dogovori, rabi se edino za naznanila, ki se tičejo vožnje po železnici, in torej je ta poraba pod vplivom in nadzorom državne uprave.

Člen 8. Visokost voznine za ljudi in blago podvržena je sledečim utesnitvam :

Maksimalna tarifa na avstrijsko miljo, in to pri popotnih za osebo

v I. razredu	36 kr. avstr. velj.
„ II. „	27 „ „ „
„ III. „	18 „ „ „

Če bi se pokazalo, da je treba voznino za ljudi še bolj znižati, in če bi koncesionarji ne bili v stanu, primerno polajšavo dovoliti popotnikom III. razreda, bodo dolžni, če jim ministerstvo za trgovino naroči, vpeljati IV. razred (vozove za stoječe), katerih trifa bo deset krajcarjev na miljo.

Pri brzovlakih, ki morajo imeti vsaj vozove I. in II. razreda, smejo se te tarife povišati za 20 odstotkov, pod to pogojo, da se pri teh brzovlakih ne bo vozilo z manjšo hitrostjo, nego je navadno, računec poprek, pri brzovlakih drugih avstrijskih železnic.

Maksimalna trifa zastran blaga pri navadni hitrosti na colni cent in miljo : tri krajcarje avstr. veljave.

Izjemno imajo za sledeče reči pri polnih vozovih veljati tile postavki voznine :

A. za žito in sočivje, sol, železo in železne izdelke, drva in les 2.₅ kr. avstr. veljave;

B. za premog, *koaks*, stiskano šoto, rude, železne plošče, kamenje apnarsko in zidarsko 2 kr. avstr. velj.

Za odpravnino se vzema od vsega blaga po 2 kr. na colni cent. V tem je zapopadeno plačilo za nakladanje in razkladanje in za občno zavarstvo. Če bi dotičnik sam blago nakladal ali razkladal, bode se za odpravnino samo po 1.₅ kr. od colnega centa jemalo.

Zastran voznine od drugih stvari, zastran ustanovljenja skladovine, razredbe blaga in drugih določeb glede na prevažanje blaga treba bo tako ravnati, da dotične cene in določbe ne bodo smele nikakor biti večje in nadležnejše od ónih, ki veljajo na državni železnici.

Uravnavanje voznin za ljudi in blago med tu postavljenimi mejami pristojí koncesionarjem.

Pri tem pa se nima nikomur osebno predstvo dajati.

Če se torej kakemu odpravniku ali pošiljaču blaga pod gotovimi pogoji voznina zniža ali ktera druga ugodnost dodelí, mora se ta znižba ali ugodnost dodeliti vsem odpravnikom ali pošiljačem, kateri so voljni izpolniti iste pogoje.

Vse posebne trife se morajo javno razglasiti.

Toda postavodavstvu je vsak čas pridržana uredba trife za vožnjo ljudi in blaga. Taki uravnavi se imajo koncesionarji podvreči.

Vsakakor ima državna uprava oblast, primerno znižati voznino s stranskimi pristojbami vred, brž kakor čisti dohodek zadnjih dveh let preseže deset odstotkov napravnega kapitala.

Člen 9. Dopušča se odmerjati in pobirati voznino za ljudi in blago v domačem srebrnem denarju, vendar tako, da se plačilo po kursni vrednosti preračunjeno mora v dežel-nem denarju jemati.

Trifa se mora vsak mesec posebej na zaprosbo koncesionarjev, kakor tudi na zaukaz državne uprave, po srednjem kursu srebra v preteklem mesecu preobrniti (reducirati) na deželni denar, pri čemer se brez privolitve koncesionarjev ne sme iti čez 5 odstotkov izpod omenjenega srednjega kursa.

Člen 10. Transporti vojakov se morajo po znižani trifi opravljati, in to po dogovoru na to stran, kakor tudi glede polahčic za potujoče vojake, med vojnim ministerstvom in ravnateljstvom cesarja Ferdinanda severne železnice dne 18. junija 1868*) sklenjenem, katerega določbe so celokupni del dopustnega pisma.

Če bi se pa kdaj z vsemi avstrijskimi železnicami ali z večino njih zastran prevažanja vojakov dogovorile določbe državi ugodnejše, naj imajo one veljavo zadobiti tudi za koncesionirano železnico.

Te določbe naj se obračajo tudi na stražo finančno in varnostno, ki ste uravnani po vojaško.

Koncesionarji se zavezujejo, da pristopijo obstoječemu dogovoru avstrijskih železnocestnih uprav zastran vzajemnega pripomaganja z vozili pri večih vojaških transportih kakor tudi glavnim vodilom o bojnih železnocestnih oddelkih, kakor so dogovorjena med državnim vojnim ministerstvom in obstoječimi železnocestnimi družbami.

Člen 11. Državni uradniki, postavljenici in služabniki, ki po naročilu gosposke nadgledujoče upravo železnic in vožnjo po njih, ali zarad varstva državnih interesov po koncesiji ali iz dohodarstvenih ozirov porabijo železnico in izkažejo naročilo te gosposke, morajo se s potno robo vred zastonj voziti.

Člen 12. Državna uprava ima pravico, kadar bi živež v avstrijskem cesarstvu bil nenavadno drag, ponižati za-nj voznino na polovico maksimalne cene.

Člen 13. Koncesionarjem se daje tudi pravica, napraviti družbo delničarsko in za nabor potrebnega denarja izdati delnice in predstvene obligacije glaseče na prinesca ali na stanovitna imena, ki se smejo na avstrijskih borsah prodajati in uradno notirati.

*) Normalni ukazi c. kr. armadnega ukaznika od l. 1868, 21. kos, št. 97.

S predstvenimi obligaciji nabavljeni denar ne sme presegati treh petin napravnega kapitala.

Če se predstvene obligacije izdajo v tuji valuti, mora se znesek tudi v avstrijski valuti naznaniiti.

Predstvene obligacije se morajo pred odplačati nego delnice.

Družba nastopi vse pravice in dolžnosti koncesionarjev.

Družbena pravila potrebujejo potrjenja državne uprave.

Člen 14. Koncesionarji imajo oblast, agencije v domači in vnanjih deželah postavljati, kakor tudi napravljati vozila za ljudi in blago po vodi in na suhem, držeč se obstoječih predpisov.

Člen 15. Za železnico koncesionirano se dodeljujejo od strani države te-le polahčice:

- A) Oprostitev od dohodnine in štempeljskih pristojbin za kupone, kakor tudi od vsakega davka, ki bi se morebiti s prihodnjimi postavami vpeljal, za dvajset let.
- B) Oprostitev od štempla in pristojbin za vse pogodbe, vloge in druga pisma za nabavo kapitala, in za delanje in opravo železnice do tistega časa, ko se izroči občni službi.
- C) Oprostitev od štempljev in pristojbin za prvo izdatbo delnic in predstvenih obligacij kakor tudi začasnih (interinalnih listov), in prenosnine, ki bi jo bilo plačati od kupljenega zemljišča.

Člen 16. Stavbeni račun se bo sklenil po tem, ko se ta železnica popolnoma dodela in v občno porabo izroči, po načrtih od strani državne uprave potrjenih vendar pod pridržkom kake poznejše dopolnitve.

Na stavbeni račun se pišejo:

- a) Troški pripravljavnih del in sestave projekta;
- b) troški za dokončno naredbo in opravo železnice, interkalarne obresti stavbenega kapitala, kakor tudi drugi potroški, ki so bili potrebni za dodelanje in odprtje železnice;
- c) troški za nabavo denarjev, oziroma srednji znesek kursne izgube pri izdatbi delnic in predstvenih obligacij za nabavo potrebne gotovine.

Člen 17. Državna uprava ima pravico, prepričati se, da je železnica v vseh delih namenu primerno in trdno rarejena in za službo opravljena, ter zaukazati, da se napake na to stran odvrnejo in oziroma odstranijo.

Tudi ima državna uprava pravico, po svojem človeku pregledovati gospodarjenje. Komisar, ki ga postavi državna uprava, sme tudi, kolikorkrat za dobro najde, priti v seje upravnega odbora, kakor tudi k velikim zborom, ter državnemu interesu škodljive naredbe ustavljati.

Za le-to nadgledovanje železničnega podvzetja morajo koncesionarji z ozirom na pravila s tem združena v državno blagajnico plačevati po čez letno povračilo, ktereга znesek določi državna uprava.

Člen 18. Doba, doklej bo koncesija trpela in po §. 9, b) postave za dopuščanje železnic varovana, da se ne smejo napraviti nove železnice, ustanovljuje se na devetdeset let od tistega dne, ktereга se začne vožnja po vsi koncesionirani liniji, in ko ta doba preteče, ugasne koncesija.

Koncesija ugasne tudi, če se rok v členu 3 ustanovljen za dokončanje dela in za odprtje čeleznice ne bi dostal, ter bi se prestop roka ne mogel opravičiti ne v zmislu §. 11, b) postave o dopuščanju železnic, niti sosebno s kako politično ali finančialno krizo.

Člen 19. Državna uprava si pridržuje pravico, kadar preteče trideset let od dne, ktereга se je izdala dopustnica, vsak čas odkupiti koncesionirano železnico.

Da se določi odkupščina, bodo se letni čisti dohodki, ki jih je podvzetje v zadnjih sedmih letih pred pravim odkupom imelo, sešteli, od tega čisti dohodki dveh najslabših let odbili in po tem poprečni čisti dohodki ostalih petih let izračunili.

Ta poprečni ali srednji znesek se bo po tem družbi kakor letnina v pololetnih delih plačeval dotle, dokler se ne izteče ustanovljeni čas koncesije.

Člen 20. Kadar ugasne koncesija in tisti dan, ko ugasne, prihaja država brez vračila v neobteženo last in uživanje koncesionirane železnice, zlasti tal, zemeljnih in umetnih del, cele spodnje in vrhnje naprave in vse nepremične železnične pritikline, kakor so: koldvori, nakladališča in razkladališča, vsa za železnično rabo potrebna poslopja na odhodiščih in prihodiščih, stražnice in nadgledovalnice z vso opravo v stoječih mašinah in vseh nepremičninah.

Kar se tiče premakljivih reči, kakor so: lokomotivi, vozovi, premične mašine, orodje in druge naprave in robe, kolikor so potrebne ali dobre za nadaljno službo, naj prejde toliko teh reči in oziroma toliko vrednosti zastonj na državo, da se bo vjemalo s prvo železnično opravo, ki je zapopadena v napravnem kapitalu.

Po odkupu železnice in od dne tega odkupa prihaja država, plačevaje vsako leto izračunjen prihodek, brez drugega vračila v last in uživanje tu koncesionirane železnice z vsemi prej omenjenimi dotičnimi rečmi, tako premičnimi kakor nepremičnimi.

Naj ugasne koncesija ali naj se železnica odkupi, ostaja koncesionarjem last réservnega zaloga napravljenega iz lastnih dohodkov podvzjetja in kar ima denarjev tirjati, po tem last posebnih del in poslopij napravljenih ali pridobljenih iz lastnega imetka, kakor so: peči za coaks in apnenice, livnice, fabrike za mašine ali drugo orodje, shranišča, koaks, hranišča za premog in drugo robo, ktere so si pridobili ali sozidali po dovolbi državne uprave z izrečnim pristavkom, da ne bodo železnična pritiklina.

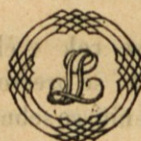
Člen 21. Še se državni upravi pridržuje pravica, če bi se vkljub izrečenemu svarilu po večkrat prelomile ali zanemarile dolžnosti v dopustnici ali postavah naložene, poprijeti se naredeb postavam primernih in po okolnostih, še predno izteče čas koncesije, izreči, da je koncesija ugasnila.

Člen 22. Koncesionarji prevzemajo dolžnost, kadar bodo oddajali niže službe, posebno ozirati se na doslužbene podoficirje c. kr. armade.

Resno opominjaje vsakega, da ne dela zoper to, kar ustanovljuje le-ta dopustnica, in dodeljevaje koncesionarjem pravico, zastran izkazne škode pred našimi sodišči zahtevati odškodbe, dajemo vsem gosposkam, katerih se tiče, trdno povelje, naj ostro in skrbno čujejo nad to koncesijo in vsem tem, kar se ustanovljuje v njej.

V dokaz tega izdajemo to pismo, zapečatenó z Našim večim pečatom, v Našem cesarstva glavnem in prestolnem mestu na Dunaju, šestega dne meseca decembra v letu po odrešenju sveta, tisoč osem sto šestdeset devetem, Našega cesarjevanja dva in dvajsetem.

Franc Jožef I. r.

Taaffe I. r.

Plener I. r.

Brestel I. r.

12.

Ukaz ministra notranjih reči od 15. februarja 1870,

zastran tega, da so se reči občno varnost zadevajoče prenesle v področje ministerstva notranjih reči.

Vsled najviše odloke Nj. ces. in kr. apost. Veličanstva od 11. februarja t. l. imajo uradna opravila ministerstva za deželno bran in občno varnost v vseh službenih predelih, ki se tičejo občne ali javne varnosti, na ministerstvo notranjih reči preiti.

Ta najv. zaukaz razglasuje se s pristavkom, da je današnjega dne prišel v moč.

Giskra l. r.

18.

Ukaz ministra notaných věcí od 15. februára 1870.

Časť prvá, ktorej obsahujú zoznamy výrobkov ministerstva notaných věcí, ktoré sa majú vykonať v rokoch 1870 a 1871.

1870.

Číslo 1. - Zoznam výrobkov, ktoré sa majú vykonať v rokoch 1870 a 1871. Tento zoznam obsahuje všetky výrobky, ktoré sú potrebné na vykonávanie úloh ministerstva notaných věcí v týchto rokoch.

Táto časť obsahuje zoznam výrobkov, ktoré sa majú vykonať v rokoch 1870 a 1871. Tento zoznam obsahuje všetky výrobky, ktoré sú potrebné na vykonávanie úloh ministerstva notaných věcí v týchto rokoch.

Číslo 1.